

verdwijne en geheel worde ingetrokken? Natuurlijk kan niet alles in een openingsrede staan, en is het niet mogelijk dat een eerste troonrede een volledig program bevat, doch, hiermede rekenende, meen ik toch deze vragen te mogen stellen.

En dan nog iets.

In de troonrede van 1919 lees ik deze zinsnede: "... terwijl een wijziging van artikel 123 van het Regeeringsreglement, betreffende het Overheidstoezicht op de Chr. Zending aan uw oordeel zal worden onderworpen". Dit artikel komt voor in Hoofdstuk 7, hetwelk handelt: van den Godsdienst, en luidt aldus: „De Christen-leeraars, priesters en zendelingen moeten voorzien zijn van een door of namens den Gouverneur-Generaal te verleenen bijzondere toelating om hun dienstwerk in eenig bepaald gedeelte van Ned.-Indië te mogen verrichten. Wanneer die toelating schadelijk wordt bevonden, of de voorwaarden daarvan niet worden nageleefd, kan zij door den Gouverneur-Generaal worden ingetrokken”.

Nu staat mij er niets van voor, dat de genoemde wijziging reeds werd voorgesteld, en het ministerie zijn belofte vervulde. Ik schrijf dit toe aan het heengaan van minister Idenburg, die zeer zeker, indien hij zijn arbeid had kunnen voortzetten, deze gewichtige zaak ter hand had genomen. Want het wordt tijd, dat er in het overheidstoezicht op de Zending verandering komt. Het gemelde artikel werkt in sterke mate belemmerend, en maakt feitelijk de prediking des Evangelies in onze Oost afhankelijk van den gouverneur-generaal. Daarom is een nieuwe regeling dringend noodzakelijk, en ik heb hoop, dat, als de rechtspositie der kerkgenootschappen ter sprake komt, ook deze belangrijke materie onder de oogen gezien wordt.

En... verder zullen we afwachten.

We willen dat geduldig doen.

Met dankbaarheid nu reeds voor hetgeen in deze openingsrede aan onze wenschen tegemoet komt, en met de bede, dat onze God en kabinet en parlement voorga met Zijn licht. De te volvoeren taak is onnoemelijk zwaar. Het ministerie staat voor bergen van moeilijkheden. Het heeft een arbeid aanvaard, die veel wijsheid en voorzichtigheid eischt, en niet zwaar genoeg kan geschat worden. Ons christenvolk weet dit, en rekent er mee. En in plaats van mokkend zich nu reeds op een oppositie voor te bereiden, biedt het, met het oog op den Heere geslagen, gaarne Zijn steun, mits in geen enkel opzicht tekort wordt gedaan aan de beginselen, waaruit het leeft, en die het met hart en ziel liefheeft.

K. D.

Een dreigend gevaar.

Van de zijde der christelijke fabrieksarbeiders werd mijn aandacht gevraagd voor het volgend artikelje, dat reeds in Juli een plaats vond in het orgaan van hun bond „Toenadering”, No. 14, 7e Jaargang):

Zondagsarbeid in de continu-bedrijven?

„Er is in de laatste maanden heel wat te doen geweest over de wijzigingen in de Arbeidswet. Vooral in socialistische kringen is tegen de vervanging van de 45- in de 48-urige werkweek heel wat geageerd.

We hebben aan deze agitatie niet mee willen doen, omdat we nu eenmaal rekening houden met het feit, dat de ons omringende landen er niet toe zijn overgegaan, en de besluiten van Washington uit te voeren en dat dit dan nog maar zou betekenen, dat een 48-urige werkweek zal gelden. Bovendien zijn de economische omstandigheden in de laatste twee jaar beduidend verslechterd.

Toch waren we niet zonder vrees en waren we beducht, dat de invoering van de 48-urige werkweek ons in moeilijkheden zal brengen ten opzichte van de semi-continu-bedrijven. Vandaar dan ook, dat we op de bezwaren tegen de 48 uur uitvoerig hebben gewezen en in een vergadering van ons C. N. V. en in conferenties met geestverwante Kamerleden.

Indien de werkgevers in de continu-bedrijven er toe zouden willen overgaan, om de 48-urige werkweek in te voeren, dan zou dit ongetwijfeld betekenen: weder-invoering van den Zondagsarbeid. Wie maar even doordenkt, zal dit toestemmen.

Als iedere ploeg arbeiders 48 uur per week moet arbeiden met een schaftijd van een half uur, dan zullen de drie ploegen 3 x 51 uur of 153 uur arbeiden. Ook al zou de schaftijd een kwartier bedragen, wat op veel praktische bezwaren zal stuiten en welke tijd o.i. zeer kort is, dan zou daarmee nog gemoeid zijn 3 x 48 uur = 3 x 1½ uur of 148½ uur per week. Tusschen den Zondagnacht 12 uur en Zaterdagavond 12 uur liggen 144 uren, zoodat er gedurende 4½ uur op Zondag dient te worden gearbeid.

Elke regeling, die men moge voorstellen, zal lijken te beteekenen een wegneming van de Zondagsrust. Vandaar dan ook, dat de werkgevers niet anders kunnen doen, dan bij 48 uur een ploeg te laten arbeiden tot Zondagsmorgen 6 uur of soms nog langer. Men leze, wat ten dien opzichte gebeurde aan de oliëfabriek te Delft.

Natuurlijk zullen onze Christenarbeiders zich tegen de invoering van den Zondagsarbeid verzetten, waar dit maar enigszins mogelijk is. Zij erkennen, dat er noodzakelijke Zondagsarbeid is, maar willen dezen arbeid tot het strikt noodzakelijke hebben beperkt. Ze stellen de ordinantie

Gods, om in zes dagen al hun werk te doen en den zevenden dag te rusten en dien te heiligen, boven alle verordeningen van menschen en meenen dan ook, dat oneindig hooger dan allerlei financiële belangen het geestelijk belang staat. Niet straffeloos kan Gods wet worden geschonden en in het houden van Zijne geboden is groote loon.

Jaren aaneen hebben ze gestreden voor de Zondagsrust. En nu aanhoudend arbeiden is het hun gelukt om deze te veroveren. Moet nu dit werk worden te niet gedaan, alleen om daardoor de productiekosten te verlagen of om de winsten te vergrooten? Moeten, omdat in het buitenland hier en daar tot Zondagsmorgens gewerkt wordt, onze arbeiders 'tachtelijke buitenland volgen? Of dient daar, mede door onze internationale verbandingen en actie, de Zondagsarbeid niet geheel te verdwijnen?

Het zal niet moeilijk zijn op deze vragen een antwoord te geven. Maar even gemakkelijk durven we hier te verklaren, dat, indien de werkgevers er toe zouden willen overgaan om voor het continu-bedrijf de 48 uur in te voeren, onze Christelijke arbeiders met alle macht en met het allerlaatste wapen, dat der staking, dit zullen verhinderen. En daarbij kunnen zij rekenen op den steun van ons Bestuur. Is het proclameren van een staking onmogelijk en vreescht men het persoonlijk te wagen, omdat men Gode meer gehoorzaam wenscht te zijn dan menschen, dan zullen we die personen niet aan hun lot overlaten.

Toch stelle men zich deze zaak niet zoo gemakkelijk voor. In bijna alle fabrieken vormen onze Christelijke arbeiders een minderheid en moeten ze op den steun der R.-K., „moderne” en „onafhankelijk” georganiseerden kunnen rekenen. We gelooven, dat de R.-K. ons standpunt volkomen deelen. Maar of dit ook verwacht kan worden van de socialistisch georganiseerden? We hopen het.

Of het gevaar dan zoo dreigt?

We zijn er niet gerust op. Wel heeft de Minister van Arbeid aan den heer Smeenk verzekerd, dat geen toestemming tot meerderen Zondagsarbeid zal worden gegeven, wanneer dit niet technisch noodzakelijk is! Maar wat wordt onder dit alles verstaan? Wie zal straks hoofd van het departement van Arbeid worden? En wat zal voorgesteld worden inzake het Werktijdsbesluit?

Is het om het hooge geestelijke goed van den Zondag nu niet noodig, dat alle Christenarbeiders zich aaneensluiten en met ons het gevaar van schending van 's Heeren dag afwenden?

En blijkt uit het bovenstaande weer niet duidelijk, dat onze arbeid niet alleen gaat om het materiele? Welnu, slaat de handen ineen!

Werk aan de versterking der Chr. vakbeweging en aan de geestelijk-zedelijke verheffing van onzen arbeidenden stand.

Tot zoover de „Toenadering”.

Zonder op de details in te gaan, wil ik de hoofdgedachte gaarne ondersteunen. Voor dit gevaar moeten de oogen opengaan. Indien door verandering van de arbeidsregeling de Zondagsrust in gevaar komt, moet onzerzijds tegen zulk een verslechtering met alle kracht gewaakt en geageerd. Hier komen de geestelijke belangen onze arbeiders in het gedrang, en het gevolg zal zijn, dat uit nog meer bedrijven onze christelijke werklieden gedrukt worden, als nu reeds het geval is. Het doet weldadig aan, dat de „Toenadering” voor de vervulling der geestelijke nooden krachtig opkomt. Daarin moeten wij haar steunen. Onze christelijke arbeiders, maar ook allen, die naar Gods gebod willen leven.

K. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Geschiedenis van een Polemieek.

Noodgedwongen moet ik nog eens terugkomen op mijne gedachtenwisseling met het „Kerkblad voor Drente en Overijssel”, gevoerd in „De Reformatie” van 28 April, 12 en 26 Mei dezes jaars. Het zij mij vergund nog eens de aanleiding daartoe in herinnering te brengen. Het was niet mijn strijd-lust, die mij in dit conflict bracht. Ik wist zelfs niet, dat er een „Kerkblad voor Drente en Overijssel” bestond, jaat staan, dat ik er tegen wilde opponeeren. Einde April was ik nog onbekend met het feit, dat een maand tevoren in dat blad (in het nummer van 25 Maart) een scherpe aanval was gedaan op één mijner artikelen in „De Reformatie”. En ik zou er nog onkundig van zijn, indien niet een broeder uit Zwolle zoo vriendelijk was geweest mij dit blad en tevens het nummer van 1 April toe te zenden. Zoo kwam ik op de hoogte van Ds Kapteyn's aanval op mijn artikel over „De mentaliteit van den evangelist” en zag mij als „een wilde evangelist” te pronk gezet, van zijn zijdelingschen aanval op de artikelen van onzen eindredacteur over „Herkerstening” en van zijn drie mokerslagen tegen het werk der evangelisatie: de evangelisatie is in strijd met Gods Woord, is een gevaar voor de kerk en een gevaar voor de wereld. Ondanks dit alles viel ik niet van mijzelf, maar schreef een drietal artikelen, waarin ik trachtte aan te toonen, dat Ds Kapteyn „De Reformatie” en de Evangelisatie wel in staat van beschuldiging had gesteld, maar nalatig was in het aanvoeren der bewijsgronden. Deze drie artikelen waren reeds alle geplaatst en nog hoorde ik niets uit Zwolle. Toen ik echter in Overijssel iemand bezocht, hoorde ik, dat Ds Kapteyn wel had geantwoord, maar mij weer geen exemplaar van het

Kerkblad had toegezonden. Kort daarop ontving ik van denzelfden broeder uit Zwolle, die mij ook de eerste bladen had toegezonden, twee nos van het Kerkblad. In het no. van 6 Mei 1922 staat onder het kopje „Evangelisatie en Reformatie” o.a. te lezen:

„Mijn doel is niet daarop te antwoorden.” Trouwens N. B. is nog niet aan het eind van zijn „polemieek” en hoopt in een volgend artikel „Ds Kapteyn verder te volgen in zijne beschouwingen”. Dus we zullen de buit eerst maar volledig afwachten. Evenwel, een mensch is veranderlijk, maar vermoedelijk zal ik na de volle buit doorstaan te hebben, ook niet antwoorden.

Waarom toch niet? Wel het is enkel en alleen pure edelmoedigheid:

... ik wil gaarne aan N. B. de streelende gedachte laten, dat hij mij inderdaad verslagen of op zijn minst vastgezet heeft.

Ds K. zegt verder wel N. B. met gelijke munt te kunnen betalen en op zijn beurt te kunnen „afdrogen”, maar vindt dat een armzalig genoeg. Sinds verscheen mijn tweede artikel.

Tot mijn leedwezen is het desbetreffend nummer van het Kerkblad bij mijne verhuizing zoek geraakt. De korte inhoud van wat Ds K. hiertegen opmerkte, herinner ik mij echter goed. Ds Kapteyn redeneerde ongeveer aldus:

ik heb wel gezegd: ik zal er niet op ingaan, van dat voornemen zal ik niet afwijken, alleen zal ik een staaltje geven van de wijze waarop N. B. discussieert, maar verder zal ik er niet op ingaan en N. B. volge ons hierin!

Nadat zoo tot tweemaal toe de discussie nadrukkelijk gesloten was, hoorde ik uit Zwolle niets meer, verwachtte vanzelf uit Zwolle niets meer te hooren. Daar ontvangt de redactie van „De Reformatie” den volgenden brief van Ds Kapteyn — nog wel op Koninginnedag geschreven. Zij stelde die in mijne handen en ik geef hem in dit artikel een plaats:

Geachte Redactie,

In de nummers 30, 32 en 34 van den tweeden jaargang van „De Reformatie” heeft één uwer medewerkers, de heer N. Baas, een polemieek (of wat die broeder zoo meende te mogen noemen) gevoerd tegen wat ondergeteekende in „Kerkblad voor Drente en Overijssel” geschreven heeft over Evangelisatie, althans tegen iets daarvan.

Afgezien van de wijze waarop de heer B. dat deed en waarvan het aan u, geachte redactie, te beoordeelen staat, of ze was in overeenstemming met wat van een blad als „De Reformatie” mag worden verwacht, meen ik, dat van uw blad mij geen recht weidervaren is. Ofschoon uw medewerker zijn voornemen had te kennen gegeven mij „na te rekenen”, heeft hij dat niet gedaan, maar bleef hij in gebreke den lezers van „De Reformatie” mede te deelen, hoe ik de gedachten, in de eerste artikelen over Evangelisatie uitgesproken, heb trachten te bewijzen uit Gods Woord.

Gevolg is geweest, dat bij vele lezers van „De Reformatie” een geheel verkeerde voorstelling aangaande mijn inzichten over dit vraagstuk bestaat. Meerdere van hen heb ik gesproken en telkens weer bleek me, dat het alzo is.

Gaarne zou ik zien, en ik meen dat van u te mogen vragen, dat op de een of andere wijze dat onrecht werd goedge maakt, niet alleen om den wille van mij persoonlijk, maar allermee om den wille van de zaak, die in het geding is.

Hoe dat geschieden moet kunt gij wellicht het best beoordeelen. Wel meen ik recht te hebben op volkomen duidelijke inlichting van de lezers van „De Reformatie”. Zoo gij, geachte redactie, mij gelegenheid meent te moeten geven in „De Reformatie” mijn inzichten omtrent Evangelisatie uiteen te zetten, — ik ben daartoe van ganscher harte bereid.

Met opname dezer regelen, waarvoor bij vooraan mijn dank, zult u ten eerste verplichten.

Uw dw. dr. en br.

K. J. KAPTEYN.

Zwolle, 31 Aug. 1922.

Ds Kapteyn klaagt over een onrecht, dat goedge maakt moet worden.

Het zal den lezer van deze geschiedenis duidelijk zijn, dat N. B. hem geen onrecht gedaan heeft. In de eerste plaats heeft niet N. B. hem maar hij N. B. aangevallen, in de tweede plaats heeft hij N. B. van dien aanval onkundig gelaten, in de derde plaats heeft hij tot tweemaal toe nadrukkelijk verklaard, niet op de polemieek van N. B. te zullen ingaan, in de vierde plaats heeft hij N. B. verzocht hem hierin te volgen, in de vijfde plaats heeft hij van zijn verdere artikelen N. B. niet op de hoogte gesteld, in de zesde plaats is N. B. gaarne bereid de argumenten van Ds Kapteyn onder de oogen te zien, wanneer deze hem slechts de desbetreffende artikelen toezendt.

Evenwel hier kan naar waarheid van onrecht gesproken worden.

Ds Kapteyn doet zichzelf en zijne positie onrecht door zijn inconsequente houding. En zulks strekt tot oprecht leedwezen van

N. B.